

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Oktawian Nawrot

SSN Adam Redzik

SSN Mirosław Sadowski

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi partii politycznej Porozumienie Jarosława Gowina (obecnie: Porozumienie dla Demokracji)

na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr 334/2019 z dnia 25 listopada 2019 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Porozumienie Jarosława Gowina o źródłach pozyskania środków finansowych w 2018 r.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 20 listopada 2024 r.,

uznaje skargę za zasadną.

UZASADNIENIE

Państwowa Komisja Wyborcza (dalej też jako: PKW) uchwałą nr 334/2019 z dnia 25 listopada 2019 r. w sprawie sprawozdania partii politycznej Porozumienie Jarosława Gowina o źródłach pozyskania środków finansowych w 2018 r., na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku z art. 38a ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 23 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. 2018, poz. 580; dalej: ustawa o

partiach politycznych) postanowiła odrzucić sprawozdanie partii politycznej Porozumienie Jarosława Gowina (nr. ewid. 333; obecnie: Porozumienie dla Demokracji; dalej: Partia) o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2018 r., z powodu naruszenia art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych.

Z uzasadnienia uchwały PKW wynika, że ze sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Porozumienie Jarosława Gowina (dalej: Komitet) uczestniczącego w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego, przeprowadzonych w 2018 r. oraz z dokumentów załączonych do tego sprawozdania, a także z wyjaśnień złożonych przez Komitet w trakcie badania tego sprawozdania wynika, że Komitet utworzony przez Partię przyjął od tej Partii niezgodnie z prawem korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym w postaci mediów zużytych w trakcie korzystania z lokalu udostępnionego na siedzibę Komitetu, tj. korzyści o wartości 233,18 zł, co stwierdziła PKW w uchwale w sprawie sprawozdania finansowego tego Komitetu z wyborów organów jednostek samorządu terytorialnego, przeprowadzonych w dniach 21 października i 4 listopada 2018 r. W konsekwencji PKW uznała, że przyjmując niedozwoloną korzyść majątkową o charakterze niepieniężnym Komitet naruszył art. 132 § 5 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz.U. 2018, poz. 130; dalej: k.wyb.) w brzmieniu obowiązującym od 31 stycznia 2018 r.

PKW uznała, że stwierdzone uchybienie jest równoznaczne z tym, że Partia finansowała kampanię wyborczą utworzonego przez siebie Komitetu z pominięciem swojego Funduszu Wyborczego, czym naruszyła art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych, co, zgodnie z art. 38a ust. 1 pkt 3 i art. 38a ust. 2 pkt 5 ustawy o partiach politycznych, w brzmieniu obowiązującym na moment wydania ww. uchwały, skutkowało odrzuceniem sprawozdania finansowego Partii. W uzasadnieniu uchwały podkreślono przy tym, że art. 38a ust. 2 pkt 5 ustawy o partiach politycznych ma charakter kategoriyczny i nie pozostawia żadnego marginesu ocen.

Partia wniosła skargę od przedmiotowej uchwały, zarzucając jej:

1) naruszenie art. 133 § 1 k.wyb. przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że nieodpłatne korzystanie przez komitet wyborczy w czasie kampanii wyborczej z lokali partii politycznej, jak również z jej sprzętu biurowego, nie obejmuje korzystania przez komitet wyborczy z mediów w lokalu, podczas gdy nie wynika to z treści art. 133 § 1 k.wyb., a w konsekwencji:

2) naruszenie art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych przez zastosowanie tego przepisu i w konsekwencji błędne uznanie, że doszło do niedozwolonego gromadzenia lub dokonywania wydatków przez Partię na kampanię wyborczą z pominięciem Funduszu Wyborczego, co w rezultacie doprowadziło do błędnego uznania przez PKW (omyłkowo oznaczoną w skardze jako „sąd”), że zaistniały podstawy do odrzucenia sprawozdania finansowego Partii oraz

3) naruszenie art. 38a ust. 2 pkt 5 ustawy o partiach politycznych przez zastosowanie tego przepisu, podczas gdy nie doszło do niedozwolonego gromadzenia lub dokonywania wydatków przez Partię na kampanię wyborczą z pominięciem Funduszu Wyborczego, co w rezultacie doprowadziło do błędnego uznania przez PKW (omyłkowo oznaczoną w skardze jako „sąd”), że zaistniały podstawy do odrzucenia sprawozdania finansowego Partii.

Wskazując na powyższe, Partia wniosła o uznanie skargi za zasadną oraz o zasądzenie kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Z ostrożności procesowej, na wypadek uznania przez Sąd Najwyższy, że nie zachodzą podstawy do bezpośredniego wydania orzeczenia, Partia wniosła o przedstawienie Trybunałowi Konstytucyjnemu pytań prawnych co do zgodności art. 133 § 1 k.wyb. w związku z art. 38a ust. 1 pkt 3 i art. 38 a ust. 2 pkt 5 oraz art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych z zasadą demokratycznego państwa prawa wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP oraz z zasadą proporcjonalności wyrażoną w art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji w związku z art. 11 ust. 1 Konstytucji RP.

Państwowa Komisja Wyborcza wniosła o uznanie skargi za niezasadną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga okazała się zasadna.

Istota niniejszej sprawy koncentruje się na ocenie, czy doszło do stwierdzonego przez PKW naruszenia art. 132 § 5 k.wyb., polegającego na przyjęciu przez Komitet od Partii niedozwolonych korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym w postaci mediów zużytych w trakcie korzystania z lokalu udostępnionego na siedzibę Komitetu, a co za tym idzie, do naruszenia art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych poprzez finansowanie przez Partię kampanii wyborczej utworzonego przez siebie Komitetu z pominięciem swojego Funduszu Wyborczego.

Zgodnie z art. 132 § 5 k.wyb., w brzmieniu obowiązującym od 31 stycznia 2018 r., komitetom wyborczym nie wolno przyjmować korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym, z wyjątkiem: 1) nieodpłatnego rozpowszechniania plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne; 2) pomocy w pracach biurowych udzielanej przez osoby fizyczne; 3) wykorzystania przedmiotów i urządzeń, w tym pojazdów mechanicznych, udostępnianych nieodpłatnie przez osoby fizyczne; 4) nieodpłatnego udostępniania miejsc do ekspozycji materiałów wyborczych przez osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej w zakresie reklamy.

Kluczowy dla prawidłowego odczytania treści normatywnej art. 132 § 5 k.wyb. pozostaje przy tym art. 133 § 1 k.wyb., stosownie do którego komitet wyborczy partii politycznej oraz koalicyjny komitet wyborczy, mogą nieodpłatnie korzystać w czasie kampanii wyborczej z lokali partii politycznej, jak również z jej sprzętu biurowego.

Podkreślenia wymaga, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykładnia językowa i funkcjonalna art. 133 § 1 k.wyb. nie budzi jakichkolwiek wątpliwości, co czyni zarazem wniosek Partii o skierowanie do Trybunału Konstytucyjnego pytań prawnych dotyczących konstytucyjności art. 133 § 1 k.wyb. bezprzedmiotowym.

W postanowieniu z 5 maja 2015 r., III SW 6/15, Sąd Najwyższy, odnosząc się do zagadnienia nieodpłatnego korzystania w czasie kampanii wyborczej z lokali partii politycznej, jak również z jej sprzętu biurowego w rozumieniu art. 133 § 1 k.wyb., jednoznacznie bowiem wskazał, że w świetle art. 133 § 1 k.wyb. Komitet wyborczy nie musi płacić za korzystanie ze wszystkich pomieszczeń lokalu partii,

jak również za korzystanie z całego sprzętu biurowego oraz mediów. Nie ponosi więc kosztów oświetlenia, ogrzewania, zużycia wody, gazu, połączeń telefonicznych i internetowych itp. wydatków związanych z eksploatacją urządzeń technicznych i biurowych, w które lokal jest wyposażony.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy orzekający w niniejszej sprawie nie miał wątpliwości, że wbrew stanowisku PKW, nie wystąpiła w niniejszej sprawie sytuacja nadużycia przez Komitet uprawnień w postaci przyjęcia od Partii niezgodnie z prawem korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym w postaci mediów zużytych w trakcie korzystania z lokalu udostępnionego na siedzibę Komitetu. Nie doszło tym samym do uchybienia przez Komitet art. 132 § 5 k.wyb., a co za tym idzie zarzut skargi w postaci naruszenia art. 133 § 1 k.wyb. okazał się trafny.

Nie doszło również do naruszenia art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych, stosownie do którego wydatki partii politycznej na cel finansowania udziału partii politycznej w wyborach mogą być dokonywane tylko za pośrednictwem Funduszu Wyborczego od dnia rozpoczęcia kampanii wyborczej. W tym celu środki pieniężne przekazywane są na odrębny rachunek bankowy odpowiedniego komitetu wyborczego.

Skoro bowiem przyjęcie przez Komitet od Partii korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym w postaci mediów zużytych w trakcie korzystania z lokalu udostępnionego na siedzibę Komitetu było w stanie faktycznym sprawy dozwolone, to w takiej sytuacji nie może być mowy o niezgodnym z prawem finansowaniu przez Partię kampanii wyborczej z pominięciem Funduszu Wyborczego w rozumieniu art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych.

W rezultacie trafny okazał się także zarzut naruszenia art. 38a ust. 2 pkt 5 ustawy o partiach politycznych, w brzmieniu obowiązującym do 31 marca 2023 r., zgodnie z którym odrzucenie sprawozdania następuje w przypadku gromadzenia lub dokonywania wydatków na kampanie wyborcze z pominięciem Funduszu Wyborczego.

Należało bowiem przyznać rację Skarżącemu, że skoro w okolicznościach sprawy nie doszło do naruszenia art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych, to w sprawie nie zaistniały podstawy do odrzucenia sprawozdania finansowego Partii w oparciu o art. 38a ust. 2 pkt 5 ustawy o partiach politycznych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy uznał skargę za zasadną na podstawie art. 38b *in fine* w związku z art. 34b ust. 3 ustawy o partiach politycznych.

Joanna Lemańska

Paweł Czubik

Oktawian Nawrot

Adam Redzik

Mirosław Sadowski

Aleksander Stępkowski

Krzysztof Wiak

r.g]

[ał].